Boglár - ékköves korong; páros palástdísz egyik darabja

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	54.1555.1
Készítés ideje:	14. század első harmada 1220-30-as évek
Készítés helye:	Magyarország (feltehetően)
Anyag:	aranyozott ezüst; ezüst; fémgyöngy (későbbi kiegészítés); korall (későbbi kiegészítés); sötétkék üvegkő; valódi gyöngy
Technika:	áttört; cizellált; csipkézett; kalapált; öntött; ovális tokos és szekrényfogalatok; rovátkolt (alaplemez és tokfoglalatok); szegecseléssel applikált (arabeszk); szegecselt díszítmények (gyöngyök)
Méretek:	átmérő: 8,4 cm magasság: 2 cm súly: 71 g

Korong alakú, kalapált, csipkézett szélű, áttört, rovátkolt, aranyozott ezüst alaplemez.

A lemez karéjos szegélyét párhuzamos, rovátkolt vonalkák díszítik; a csipkézett szegélyt a belső oldalon, körben apró, átütött lyukak kísérik.

A korongra applikált arabeszk borul: a lemezhez annak hátoldala felől öt helyen szegecseléssel rögzített, öntött, cizellált, 2 cm magasságban kupolaszerűen az alaplemez fölé emelkedő, négy azonos mintázatú egységből felépülő, leveles indadísz aranyozott ezüst).

A plasztikus indadíszt az alaplemezhez rögzítő, szabályos négyzet alakban elhelyezkedő négy szegecs az arabeszk vékonyabbra kalapált, felfelé nyitott levélkelyhet formázó elemeinél tartja; a kelyheket tartó szegecs egyúttal egy-egy aranyozás nélkül hagyott, ovális tokos kőfoglalatot is rögzít, amelyet a stilizált levelek mintegy közrezárnak. A foglalatok egyikében sötétkék üvegkő.

Az ötödik szegecs rögzíti az arabeszk középpontjában elhelyezett, téglány formájú doboz alakban meghajlított, kihajló s az alaplemezhez hasonlóan díszített (csipkézett, rovátkolt, átlyuggatott) szegéllyel kialakított, aranyozás nélkül hagyott ezüst lemezt, amely forrasztással rögzített szekrényes (szögletes tokos) kőfoglalatot zár közre. A foglalat és az azt övező díszítmény nem rögzül az egységüket körülvevő öntött indadíszhez.

Valamennyi kőfoglalat aranyozás nélkül hagyott ezüst; a kövek egy kivételével hiányoznak. A plasztikus arabeszk egységeihez két-két, sugárirányban a perem felé nyúló apró szár tartozik, amelyeken egykor három-három, szegeccsel rögzített apró gyöngy kapott helyet. Eredetileg feltehetően valamennyi valódi gyöngyből készült – a huszonnégy gyöngyszemből mára csupán tizenegy maradt meg; a hiányzó szemeket utólag fémgyönggyel, egy helyen korallal pótolták.

Irodalom

- Takács Imre: Opus duplex in der Goldschmiedekunst des 13. Jahrhunderts und die höfische Kultur. *Ars Decorativa*, 26. (2008). Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2008. - különösen 7-10, 21, 30 (Nr. 7), Abb. 1
- Kovács Éva: *Árpád-kori ötvösség*. Corvina Kiadó, Budapest, 1974. - 33-34
- Vadászi Erzsébet: *A terművészetek határai I. Gótika*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1974. - 5. sz.
- Kovács Éva: Két 13. századi ékszerfajta Magyarországon. *Ars Hungarica*, 1. 1973. - 67, 71 (5. kép)

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

- Kovács Éva: Über einige Probleme des Krakauer Kronenkreuzes. *Acta Historiae Artium*, 17. 1971/3-4. - 240 (Abb. 8), 254-255
- Détári Angéla: *Régi magyar ékszerek*. Corvina Kiadó, Budapest, (1965) 1976. - 44-45 (6. sz.), 6. kép

















© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum



© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum
dots.hu PDF generator